

Bouwblok op melkveebedrijven.

1. Bedrijfsgebouwen

- a) Huisvesting melkvee, droge koeien incl. afkalfstal, ziekenstal, melkstal, tanklokaal of silotank en machineruimte.
- b) Huisvesting jongvee.
- c) Voerkeuken: balen stro, hooi, losse (droge) krachtvoergrondstoffen, mineralen en andere supplementen.
- d) Werktuigenberging met werkplaats en opslag van stro, hooi en boxstrooisel,
- e) Mestscheider (optioneel).
- f) Monovergister (optioneel).

2. Voeropslag

- a) Graskuil
 - Sleufsilos met lasagne kuil: meerdere sneden over elkaar heen ingekuild, met als doel een groot deel van het jaar (stalseizoen) een constante samenstelling graskuil. Hoogte silowanden in relatie tot voersnelheid (streven naar 1,5 meter per week). Kost i.h.a. minder oppervlakte opslagruimte.
 - Sleufsilos of rijkuil voor iedere snede apart of hooguit twee sneden samen voor flexibiliteit en keuze van kuilen voor verschillende omstandigheden: calamiteiten kuil (voor als beweiden door natte omstandigheden niet lukt), platte zomerkuil voor hoge voersnelheid. Kost i.h.a. meer oppervlakte opslagruimte.

- Opslag grote balen voor kleinere partijen ruwvoer.
- b) Maiskuil in sleufsilos of rijkuil, soms onderscheid in aparte partij voor stal- en weideseizoenen.
- c) Mengkuilen.
- d) Opslag van natte krachtvoergrondstoffen in (smalle) sleufsilos of plastic slurven. Vanwege het toenemende gebruik van losse grondstoffen of restproducten uit de voedingsmiddelenindustrie is hier in de toekomst meer ruimte voor nodig op het erf.
- e) Silos voor de opslag van brok, meel en meststoffen.

3. Diversen

- a) Kalveriglo's of groepsiglo's buiten de stallen.
- b) Opslag van boxstrooisel en droge fractie van gescheiden mest op het erf onder plastic.
- c) Opslag van brandstof.
- d) Drijfmestsilo (totale opslagcapaciteit drijfmest in stal en silo minstens 9 maanden), silo voor dunne fractie van gescheiden mest en bassin voor opslag van hemelwater van daken en erf.
- e) Opslag voor vaste mest en restvoer.
- f) Deugdelijke opslag van plastic afval (kuilfolie etc.).
- g) Ruime kavelpaden van en naar de weidepercelen, goed bereikbare voeropslag met ruime rijpaden van en naar de stal. Voerlijn, mestlijn en kavelpad mogen elkaar niet kruisen om verontreiniging van het voer te voorkomen (diergezondheid, ongestoorde opname van eigen ruwvoer).
- h) Oversteekplaats of tunnel om de openbare weg te passeren ten behoeve van weidegang. Om substantieel weidegang toe te kunnen passen is minimaal 1 ha huiskavel per 10 koeien nodig. Dit kan betekenen dat in voorkomende gevallen percelen aan de andere zijde van de openbare weg bij de huiskavel gevoegd moeten worden.
- i) Kleine windmolens naast het erf op afstand van de stallen.
- j) Spoelplaats voor werktuigen.
- k) Ruimte vraag van een tweede tak (boerderijwinkel, rustpunt, ijsverkoop, zorgboerderij).
- l) Erfbeplantingsplan met Drentse bomen en struiken.

4. Inschatting benodigd oppervlak

CLM maakt een inschatting van een totaal bruto oppervlak van gebouwen en erf van 50 m² per koe: 25 m² per koe incl. jongvee voor stal met bijruimten en 25 m² voor het erf.

Kader:

Voor melkveestallen gelden geen wettelijke normen voor de benodigde oppervlakte per koe. Maar nieuwe stallen voor melkkoeien hebben in de regel 4,5 – 5,0 m² loop- en 2,5 – 3,0 m² ligruimte, ca. 7,5 m² in totaal. Afhankelijk van de benodigde ruimte voor het jongvee (ca. 2-4 m² per dier) en het ontwerp en de inrichting van de stal (voergang, melkstal, machine ruimte, etc.), is een bruto vloeroppervlak van 25 m² per koe incl. jongvee realistisch. Daarnaast is, binnen het bouwblok, ruimte nodig voor voeropslag, erfverharding etc. Daarbij is uitgegaan van eenzelfde ruimte als voor het bruto vloeroppervlak van de stal. Samengevat is per melkkoe 'all-in' een oppervlakte van ca. 50 m² bouwblok nodig. Dat is omgerekend 200 melkkoeien per ha bouwblok. Deze

maatvoering is gericht op reguliere melkveehouderij met koeien in een ligboxenstal. Op dit moment zijn 'vrijloopstallen' in ontwikkeling waar melkkoeien ca. 15 m² leef-, lig- en vreetruimte hebben. Dit is ongeveer de dubbele oppervlakte als op reguliere bedrijven met ligboxen. De overige ruimten op het bedrijf zullen niet veel afwijken van een regulier bedrijf, waardoor hooguit 10% – 20% meer ruimte nodig is. Bron: CLM 2014

5. Opmerkingen

- a) Diervriendelijke huisvestingssystemen vragen meer oppervlak per dier. Zo is in een moderne ligboxenstal 7,5 m² per melkkoe de norm, in een diepstrooiselstal is dat 15 m² per melkkoe.
- b) De beste natuurlijke ventilatie van een stal vindt plaats als de stal met de kopgevels in noord-zuidrichting staat.
- c) Aantal uren weidegang en droge stof opname uit weidegras hebben invloed op grootte van de kuilplaten.
- d) Voor afvoer van perssappen van kuilen en gier uit vaste mestopslag dient een gescheiden opvangsysteem aanwezig te zijn. Dit kan afvoeren naar de mestput. Voor de opvang van hemelwater van de daken en het erf (waar kuilplaten en rijpaden op afschot liggen) kan een apart bassin dienen. Dit water wordt gebruikt om drijfmest te verdunnen of voor het besproeien van de roosters in de stal. Doel hiervan: reductie van de ammoniakemissie.
- e) Inrichting van het erf van een melkveebedrijf moet doordacht gebeuren. Het is **maatwerk per bedrijf** en in de eerste plaats afhankelijk van de omvang van de veestapel.
- f) Gezien de ontwikkelingen naar meer ruimte per dier en de transitie naar kringlooplandbouw, waarbij meer gedacht wordt in partijen ruwvoer, losse droge en natte bijproducten, 9 maanden mestopslag, verdunnen van drijfmest met water en meer weidegang, is **een flexibele opstelling van de gemeente** bij de vaststelling van het bouwblok en medewerking bij eventuele vergroting van de huiskavel aan de andere zijde van de openbare weg noodzakelijk.
- g) Voor de plaatsing van zonnepanelen op staldaken en werktuigenberging zou de gemeente voor eventueel noodzakelijke netverzwaring **een ondersteunende rol kunnen spelen**.
- h) De meeste melkveebedrijven in Drenthe gebruiken een bron voor de drinkwatervoorziening. Daarnaast komen er steeds meer melkveebedrijven die in perioden van droogte beregenen. Daarvoor is/zijn één of meerdere bronnen nodig. Er is uniform beleid nodig bij het doen van een melding of het aanvragen van een watervergunning voor een bron t.b.v. drinkwater en/of beregening bij waterschap of provincie. De gemeente kan hier **een adviserende rol** spelen. Dat geldt ook voor vergroten van de capaciteit van het waterleidingnet in het buitengebied als leidingwater als veedrinkwater wordt gebruikt.
- i) De gemeente mag bij de toewijzing van een bouwblok van de melkveehouder vragen om met **een passend erfbepantingsplan** te komen en dat door deugdelijke opslag van kuil, vaste mest en plastic afval verrommeling van het erf wordt voorkomen.

Sleen, 18 mei 2021,
Gerrit Hegen
Mobiel 06 53211575

hegengerrit@gmail.com
www.deboerenvearts.nl.